

Cultura

El naixement d'un nou art

GEMEENTEMUSEUM

Un any amb MONDRIAN

Holanda s'aboca al centenari del neoplasticisme

**JOSEP PLAYÀ
MASET**
L'Haia
Enviat especial

El 1917 un grup d'artistes holandesos funden la revista *De Stijl*, que defensa els postulats del neoplasticisme, una variant de l'art abstracte que acabarà influint no només en la pintura sinó també en l'arquitectura, la decoració i la moda. El seu principal referent va ser el pintor Piet Mondrian, i ara, en el centenari de la revista, Holanda prepara un any amb diferents exposicions i activitats que tenen el punt de partida en la mostra que demà s'obre al Mu-

seu Municipal (Geemente Museum) de l'Haia titulada *Piet Mondrian i Bart van der Leck. Inventant un nou art*.

Mondrian (1872-1944) va començar com a pintor naturalista a la seva Holanda natal, però el 1912, quan es trasllada a París, coneix Fernand Léger i Georges Braque i vira ràpidament des d'un cert impressionisme cap al cubisme. El 1914 l'inici de la Primera Guerra Mundial el sorprèn de visita a Holanda, on es quedarà. En aquests moments ja ha començat una evolució cap a l'abstracte. L'any 1916, coincidint amb Bart van der Leck (1876-1958), un pintor que

es va iniciar treballant l'art dels vitralls, i que al seu torn està immers en un procés de simplificació de colors i formes en la seva obra, fins aleshores molt més figurativa. L'exposició del museu

EVOLUCIÓ EN PARAL·LEL
Una exposició a l'Haia confronta l'obra del pintor amb la de Bart van der Leck

municipal de l'Haia, oberta fins al 21 de maig, analitza, com va assenyalar ahir en la presentació el comissari Hans Janssen, una evolució gairebé en paral·lel però

independent de Mondrian i Van der Leck i les seves influències recíproques a partir d'una forta amistat. Fins i tot es podria dir que és Mondrian qui fa una progressió més ràpida cap al nou art, si tenim en compte que el 1916 encara pinta una obra tan especial com *Granja a prop de Duivendrecht*, que encara sembla més propera a l'expressió impressionista que a l'abstracció neoplàstica. Aquesta confluència i aquesta exploració de nous camins artístics coincidirà amb el llançament de la revista *De Stijl*, que impulsa Theo van Doesburg. Sense pretendre-ho, aquests ar-

El tret de sortida.
Imatge de l'exposició sobre la relació de Mondrian i Bart van der Leck, que s'inaugura demà al Geemente Museum de l'Haia. En primer pla, *Composició*, un quadre de Piet Mondrian de l'any 1916

GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG

tistes obren un nou estil representat per les línies rectes i els colors bàsics.

L'exposició de l'Haia permet veure com Van der Leek "desfigura" la seva pintura i la substitueix per figures geomètriques, tal com es reflecteix en la seva *Composició núm. 3 (sortint de la fàbrica)*, que es pot comparar amb un estudi inicial. I Mondrian simplifica encara més la seva abstracció i deixa els colors plans per centrar-se en els més purs: vermell, blau i groc, acompanyats dels neutres: blanc, negre i gris. Tots dos arriben per camins diferents a captar l'essència subjacent del que intenten representar.

La mostra es complementa amb altres obres coetànies, així com maquetes i documents de l'època. També mobles com ara un bufet de Gerrit Rietveld o la reconstrucció d'una habitació per a nens a Voorburg, de Vilmar Hoszar i Klarhamer.

Però aquesta exposició temporal no s'acaba d'entendre sense veure la permanent d'aquest mateix museu municipal (instal·lat en un edifici art déco) que té gairebé 300 obres de Mondrian. A les sales adjuntes es pot seguir tota l'evolució inicial d'aquest pintor, però també la seva tornada a París el 1920, la seva separació de Doesburg quan aquest introdueix la línia diagonal en les representacions plàstiques del grup i més tard de Van der Leek; el seu pas per Londres el 1938 i la fugida cap als Estats Units el 1940, quan els alemanys bombardegen la capital anglesa. D'aquesta manera, es pot admirar tant la seva cèlebre *Composició en vermell, groc, negre, gris i blau* (1921) com la que està considerada una de les seves últimes obres, i inacabada, que és *Victory Boogie Woogie* (1942-1944), comprada pel Banc d'Holanda el 1998 per una quantitat estimada en 35 milions d'euros i donada a aquest museu. Visita aquest museu, pe-

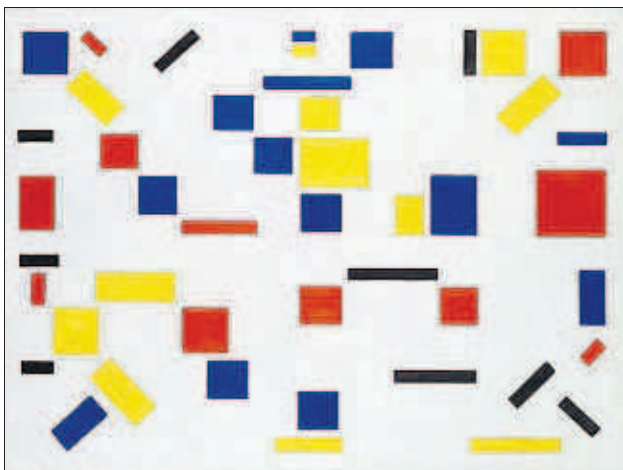
rò, no eximeix, naturalment, de passar pel Mauritshuis, que allotja el millor de l'art holandès del segle XVII, amb *La jove de la perla*, de Vermeer, i *La lliçó d'anatomia del doctor Tulp*, de Rembrandt, com a obres estrella.

Al llarg del 2017 estan previstes altres exposicions al voltant

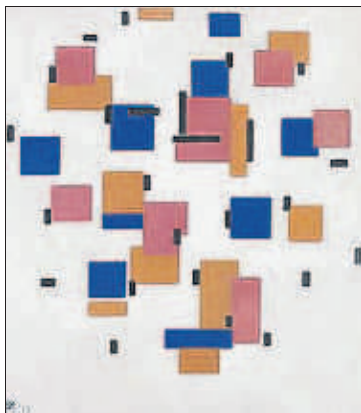
de Mondrian i *De Stijl*. En aquest mateix museu municipal de l'Haia, al juny s'obrirà la mostra *The discovery of Mondrian*, que repassa les seves estades a Amsterdam, París, Londres i Nova York; i aquest mateix mes s'obre també *De Stijl. Arquitectura i interiors*, per mostrar en

paraules del director del museu Benno Tempel el que ja s'ha conegut com el disseny holandès. A Utrecht, ciutat natal de l'arquitecte Gerrit Rietveld, s'obrirà durant tot l'any la casa Schröder, amb una façana en dues dimensions que sembla un autèntic Mondrian, i s'estrenarà un carril bici per la rodalia que permetrà seguir la ruta artística dels seus inicis pictòrics.

El carril arriba fins a Amersfoort, el petit poble on va néixer Mondrian el 1872 i on va passar els vuit primers anys de la seva vida. El seu pare era mestre i tenia un oncle pintor, i entre tots dos li van inculcar l'interès pel dibuix. No hi ha obres del Mondrian nen, i per això en la visita al seu poble natal s'acostuma a mostrar el dibuix que va fer un germà seu de l'entrada a la muralla del poble. De tota manera, la casa natal s'ha transformat en un museu i el 7 de març, aniversari del naixement, es reobrirà després d'una important reforma i es podrà veure, per exemple, una reconstrucció de l'estudi que Mondrian tenia a París. Actualment al museu local d'Amersfoort es poden contemplar també deu obres de joventut de Mondrian, i a partir del 6 de maig es presenta una altra exposició sobre *Els colors de De Stijl*. I per al visitant que vagi a aquesta encantadora població també hi ha la possibilitat de visitar el pavelló Rietveld, construït el 1959, que combina el gust pel racionalisme amb una estètica més colorista i funcional. La resta del programa Mondrian/*De Stijl* passa per Eindhoven, Leiden, Winterswijk i Drachten, però ja a partir de l'estiu.●

Geometria i color. Sobre aquestes línies, *Composició núm. 8*, de Bart van der Leek. A sota, *Composició de color B*, de Mondrian. Totes dues del 1917

EL GERMEN TEÒRIC

L'operació Mondrian commemora els cent anys de la fundació de la revista 'De Stijl'

ECLOSÍO DE COLOR

Durant aquest 2017, Holanda acollirà moltes mostres sobre el pintor